

Nr 50.

Av herr **Björnsson**, om ändring i vissa hänseenden av bestämmelserna rörande den s. k. familjebeskattningen.

Vår nuvarande lagstiftning angående inkomst- och förmögenhetsskatt har tillämpats endast under ett år. En av de viktigaste principiella nyheterna i denna lagstiftning utgöres av bestämmelserna om den s. k. familjebeskattningen. Det är uppenbart, att erfarenheterna från endast ett års praktisk tillämpning icke kunna bilda underlag för ett allsidigt och tillförlitligt omdöme om dessa bestämmelsers verkningar. Likväl har man, trots det att den grundsats, som får sitt uttryck i familjebeskattningen, allmänt erkännes såsom riktig, redan kunnat konstatera, att den härpå grundade lagstiftningen är behäftad med allvarliga brister. Dessa brister göra sig helt naturligt mest kännbara i industrisamhällen, där det är relativt vanligt, att hemmavarande barn under 21 år åtnjuta av föräldrarnas arbete oberoende inkomst.

Jag vill endast i förbigående erinra om de anmärkningar, som kammarrätten redan vid vederbörande lagförslags preliminära behandling påpekade. Dessutom torde det vara skäl att fästa uppmärksamheten på det i pressen flitigt diskuterade missförhållandet, att ett barns inkomst kan så gott som fullständigt undandragas från beskattning genom för hög deklaration. Ett sådant förfaringssätt strider visserligen mot lagens andemening, men synes icke formellt oförenligt med den försäkran på heder och samvete, varmed deklaration bekräftas.

Dylika tekniska brister hos lagen, vilka kunna göra den antingen orättvis eller överksam, sammanhänga väsentligen med, att bestämmelserna om, vem som skall särskilt taxeras, icke äro tillfredsställande. De botten emellertid rent matematiskt i det förhållandet, att de s. k. ortsavdragen å ena sidan växla från ort till ort och å den andra äro avsevärt högre än de s. k. familje-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 3 saml. 18 häft. (Nr 50—52.)

avdragen. Vid sådant förhållande synes det icke uteslutet, att man, utan att rubba det väsentliga i familjebeskattningen, skulle kunna komma till rätta med åtskilliga av den nuvarande lagstiftningens brister genom att minska skillnaden mellan orts- och familjeavdrag samt anpassa det senare efter ortligt prisläge. Det måste naturligtvis medges, att familjebeskattningens grundprincip särskilt beträffande låga inkomster blir utvattnad i samma mån som orts- och familjeavdrag göras lika, men mot familjeavdragens anpassande efter dyrort synas hållbara skäl knappt kunna anföras. Största svårigheten lär det i varje fall erbjuda att avväga de bestämmelser, som avgöra, när en person skall taxeras särskilt eller tillsammans med sin familj, så att beskattningssystemet icke förlorar i enkelhet eller precision.

Från och med innevarande år tillämpas beträffande skattefria avdrag samma grunder vid beskattning för primärkommunernas behov som vid statsbeskattningen. Det är därför tydligt att brister, som vidlåda den senare, få ökad betydelse och göra en revision desto nödvändigare.

Uppenbarligen måste en sådan revision föregås av en ganska omfattande och grundlig undersökning av de verkningar, som kunna tänkas bliva en följd av eventuella ändringsförslag ej mindre för den enskilde skattebetalaren än för stat och kommun, och då utredning angående den kommunala beskattningens definitiva utformning pågår, lär behovet av statsbeskattningens modifierande i här berörda avseende samtidigt härmed kunna undersökas. Jag tillåter mig därför föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om dylik utredning och därpå grundat förslag.

Vid sidan om ovan berörda tekniska brister är emellertid lagen om familjebeskattning behäftad med ett fel av mera psykologisk art. Det har nämligen enligt min erfarenhet i allmänhet visat sig svårt och ofta omöjligt för föräldrar att få sina hemmavarande barn att inse, att de böra av sina inkomster avstå ett större eller mindre belopp till skatter, och ofta överstiger det deras aritmetiska förmåga att räkna ut det belopp, som faller på den ena eller andra av familjemedlemmarna. Då man vet, huru ogärna barn av sin arbetsförtjänst lämna bidrag till hemmets gemensamma utgifter, inses lätt, att följderna i regel blir den, att föräldrarna få betala sina barns skatter, under det att barnen se sina fickpengar till nöjen o. d. ökade med motsvarande belopp.

Detta allvarliga sociala missförhållande, vilket växer i betydelse, när det nu ytterligare skärpes genom kommunalbeskattningen, synes kunna icke oväsentligt motverkas medelst en ganska obetydlig ändring av lagen, nämligen därigenom att det bestämmes, att särskilda debetsedlar skola

utfärdas för barn med skattepliktig inkomst. För skattefördelningen mellan de olika medlemmarna av en familj torde samma grunder böra tillämpas, som nu gälla för debitering av skatt för gift kvinna med inkomst utanför mannens förvaltning.

I anslutning till vad nu anförts får jag därför vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta:

dels att, vid statlig eller kommunal beskattning av barns inkomst tillsammans med föräldrarnas, särskild debetsedel bör för varje skattskyldigt barn utfärdas, varvid samma grunder för skattefördelningen böra tillämpas, som nu gälla för äkta makars beskattning;

dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av de nuvarande bestämmelserna för familjebeskattningen, att de missförhållanden, vartill de enligt vunnen erfarenhet visa sig kunna giva anledning, må undanröjas.

Vid bifall till det förra av mina yrkanden, anhåller jag vördsamt, att vederbörande utskott måtte formulera nödiga lagförslag.

Stockholm den 21 januari 1921.

Edv. Björnsson.
